

ПОШУК ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ОФІЦЕРІВ ТА КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО ЗАНЯТЬ ВІЙСЬКОВО-ПРИКЛАДНИМИ ВИДАМИ СПОРТУ

Сергій РОМАНЧУК

Житомирський військовий інституту радіоелектроніки імені С.П.Корольова

Актуальність. Згідно з основними нормативними документами (Закон України "Про фізичну культуру і спорт", Цільова комплексна програма "Фізичне виховання – здоров'я нації", Указ Президента України "Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту"), що регламентують організацію та проведення заходів фізичного виховання в Україні, основними завданнями є: виховання у населення України відповідних мотиваційних та поведінкових характеристик, активної соціальної участі на здоровий спосіб життя, створення умов для розвитку масових занять фізичною культурою в процесі повсякденної діяльності.

Разом з тим, у Комплексній Програмі розвитку фізичної підготовки та спорту у Збройних Силах України на 1999-2005 роки зазначено, що сучасний стан процесу спортивно-масової роботи у ВНЗ не завжди знаходиться у належному рівні, внаслідок чого кількість спортсменів-розрядників та значківців "Воїн-спортсмен" серед курсантів військових інститутів та факультетів складає лише 60%, що не відповідає вимогам керівних документів.

В наказах Міністра оборони України вказується на низький рівень фізичної підготовки військовослужбовців та малий відсоток особового складу, який займається фізичними вправами самостійно.

Для вирішення проблем формування позитивного відношення військовослужбовців до занять фізичною підготовкою та спортивно-масовою роботою необхідно шукати ефективні підходи щодо організації форм фізичної підготовки у Збройних Силах України.

Дослідження виконувалося згідно плану НДР Національного університету фізичного виховання і спорту України у сфері фізичної культури і спорту на 2001-2002 рр. за темою 2.1.19 "Фізична підготовка слухачів і курсантів ВВНЗ МО України", номер державної реєстрації 0103U003022.

Аналіз літератури та останніх досліджень. Реформування вищої освіти, економічно-економічні перетворення, вимоги до сучасних випускників зумовлюють необхідність викладацькі колективи здійснювати постійний пошук та запровадження нових освітніх інновацій, які спрямовані вести підготовку не тільки професійно-технічних фахівців, а й виховувати всебічно розвинену особистість, враховуючи її інтереси, мотиви, потреби, розвивати творчі здібності, духовність, формувати новий світогляд тощо.

Висновки провідних спеціалістів визначають, що професійна підготовленість військовослужбовців залежить від багатьох факторів, одним з яких є загальний рівень фізичної підготовленості та професійно-прикладних фізичних навичок. На думку дослідників, підвищення рівня розвитку фізичних якостей можливо за рахунок залучення військовослужбовців до регулярних занять фізичними вправами, більше уваги приділяючи на інтереси та мотивацію до цих занять.

Заняття фізкультурно-спортивною діяльністю значно активізують адаптацію молодих людей як до навчальних занять, так і до професійної діяльності, в значній мірі це стосується військовослужбовців. Дослідження показують, що соціальна активність курсантів ВНЗ, що займаються фізичною культурою і спортом, на 49,2% вища, ніж у тих, що не займаються фізкультурно-спортивною діяльністю.

За даними досліджень в Україні активно займаються фізкультурно-спортивною діяльністю 8-10% населення. У Збройних Силах спостерігається подібні тенденції щодо занять фізичною підготовкою.

Такі показники пов'язані, насамперед, з низьким рівнем відповідальності курсантів та офіцерів за особисту фізичну підготовленість.

Низька науковців вказують на відсутність у нормативних документах жорстких вимог щодо індивідуальної фізичної підготовленості військовослужбовців. Настава з фізичної підготовки (НФП-97) не визначає завдання розвинення потреб до занять фізичними вправами, не вказує на взаємозв'язок між фізичною підготовленістю та професійною підготовкою.

Останні дослідження зазначають на зниження рівня спортивної підготовленості курсантів старших курсів, що приводить до погіршення рівня фізичної підготовленості.

Деякі вчені пов'язують недостатній рівень фізичної та спортивної підготовленості курсантів ВНЗ з низьким рівнем мотивації до занять фізичними вправами, а також з відсутністю належної уваги з боку командирів до фізичної підготовленості їх підлеглих на старших курсах навчання.

Бабанський Ю.К. підтверджує, що з перших днів навчання викладач зобов'язаний спонукати і розвивати потребу в русі. Першим етапом цієї роботи є застосування зовнішніх стимулів з метою формування в тих, хто навчається, емоційно-позитивного відношення до фізичної культури і спорту. Поступово це приводить до того, що виникає бажання самостійно займатися фізичними вправами.

Крамський С.І. визначає, що у формуванні фізичної культури студента технічного ВНЗ необхідно використовувати кожен можливість пропаганди та агітації фізкультурно-спортивної діяльності, здорового способу і спортивного стилю життя.

М.Я. Віденський, який вивчав питання формування у молоді потреби фізичного вдосконалення, вважає цей напрямок принципово важливим у вирішенні завдань фізичного виховання. Він бачить мету цього виховання у досягненні суб'єктом фізичного удосконалення, тобто такого стану, який спонукає людину шляхом регулярних занять фізичною культурою домагатися всебічного розвитку.

А.П. Внуков розглядає проблему формування у молоді потреби фізичного самовдосконалення з психолого-педагогічних позицій. У своїх роботах він показує, що фізичне самовдосконалення в умовах вузівського навчання є необхідністю. Єдність навчальних та позанавчальних занять фізичними вправами сприяє соціальному та професійному становленню особистості, раціональній організації навчання, побуту і відпочинку студентів.

А.В. Царик обґрунтував процес формування потреби фізичного вдосконалення як специфічний елемент виховання людини. В основу вивчення передумов активних занять фізичною культурою і спортом покладено розгляд усвідомленої потреби людини в цих заняттях, як основної спонукальної сили.

На думку В.А. Щербини, важливим компонентом потреб є інтереси, які формуються в процесі занять фізичною культурою і спортом. Найтиповішими

інтересами студентів технічних вузів є: інтереси до занять фізичними вправами; інтерес до взаємного спілкування; інтерес до перевірки фізичних можливостей на спортивних змаганнях, іспитах з фізичної підготовки.

О.П. Петров, досліджуючи процес формування у молоді потреби у заняттях фізичними вправами, виділив найефективніші методичні прийоми формування фізичних умінь і навичок, виховання позитивного ставлення до занять фізичною культурою.

Основними показниками сформованості у молоді, особливо курсантів ВНЗ Міністерства оборони України, потреби фізичного вдосконалення є:

- рівень знань з фізичної культури;
- активність на обов'язкових заняттях з фізичного виховання;
- регулярність виступів у спортивних змаганнях;
- уміння самостійно займатися фізичними вправами;
- участь у фізкультурно-масовій і спортивній роботі;
- рівень фізичної підготовленості тощо.

Мета. Пошук шляхів формування у військовослужбовців мотивації до занять у різних формах фізичної підготовки та систематичних самостійних занять у вільний час.

Результати дослідження. Вивчаючи основні показники сформованості потреби у фізичному самовдосконаленні ми дійшли до висновку, що одним з напрямків покращення рівня мотивації до занять фізичними вправами є пошук шляхів масового залучення особового складу до спортивно-масової роботи та спортивних видів з військово-прикладних видів спорту.

В інституті щорічно проводиться Спартакіада перемінного (курсантського) складу з 14-16 видів спорту, з них 8 – масових, з залученням 100% особового складу. Підвищення коефіцієнтів значно вплине на розподіл місць у загальному заліку підрозділів інституту.

Аналіз проведення Спартакіади у 1996-2001 роках показав, що деякі підрозділи займають високі місця у загальному заліку лише за рахунок групи курсантів, які займаються у збірних командах інституту або самостійно. При цьому 85% особового складу підрозділу мали середні, і, навіть, низкі показники з фізичної підготовки. На нашу думку, це пов'язано, насамперед, з відсутністю відповідних вимог чи заходів, які б мотивували курсантів до самостійних занять фізичною підготовкою чи спортом та командирів до застосування групових занять з метою підвищення рівня ФП підрозділів.

Одним з основних завдань дослідження є масове залучення особового складу до самостійних занять фізичною підготовкою і спортом з метою формування стійкої потреби до постійного фізичного самовдосконалення. Це питання стоїть найбільш гостро, тому що в інституті самостійно займалося фізичними вправами лише 20% особового складу.

Для військовослужбовців необхідно розробити такі критерії, щоб кожен офіцер чи курсант з відповідальністю відносився до індивідуальної фізичної підготовленості, а командир – до фізичної підготовки підрозділу.

Нами було розроблено Положення про проведення змагань на першість ВНЗ, в якому введено нові коефіцієнти для масових, командних та індивідуальних видів спорту.

коефіцієнт 2 – для масових видів спорту;
 коефіцієнт 1,5 – для окремих видів спорту, які включені до Спартакіади першість ВНЗ МО України;
 коефіцієнт 1 – з інших видів спорту.

Таблиця 1

Зміни рівня загальної фізичної підготовленості курсантів під впливом введення коефіцієнтів у проведення Спартакіади, %

	Підтягування				Біг на 100 м				Біг на 3 км				Подолання с/п			
	5	4	3	2	5	4	3	2	5	4	3	2	5	4	3	2
2001	55	25	18	2	36	26	30	8	51	26	16	7	28	15	38	19
2002	57	22	20	1	34	25	34	7	64	16	16	4	33	23	20	24
2003	64	23	12	1	43	32	22	3	70	13	14	3	43	24	20	13
2004	72	23	5	-	48	29	23	-	87	7	6	-	50	35	9	6

Зміни у організації спортивних змагань сприяли збільшенню кількості особового складу, який займається додатково фізичною підготовкою і спортом на 58%, змінили відношення командирів та начальників до фізичної підготовленості підлеглих, що, в свою чергу, сприяло значному ($P>0,01$) покращенню рівня загальної фізичної підготовленості курсантів (табл. 1).

Найбільшої ефективності нововведення набули на другий рік проведення досліджень (2004 р.), коли курсанти, а, особливо, командири відчули важливість результату масових змагань на загальне місце у Спартакіаді. Значно зменшився відсоток незадовільно та задовільно встигаючих курсантів. А у вправах, що найбільш сприяють розвитку прикладних навичок операторів (підтягування, біг на 3 км), зовсім немає незадовільних оцінок. Це говорить про збільшення відповідальності курсантів, що сприятиме розвитку не тільки фізичних якостей, а й військово-професійних знань та навичок, необхідних курсанту під час проходження подальшої служби.

Аналізуючи спортивну підготовленість курсантів, яку вони показали на змаганнях, також визначається що у 2004 році майже 100% особового складу стали розрядниками. При цьому за два роки (2003-2004 рр.) кількість військовослужбовців-розрядників зростає на 47% (рис. 1).

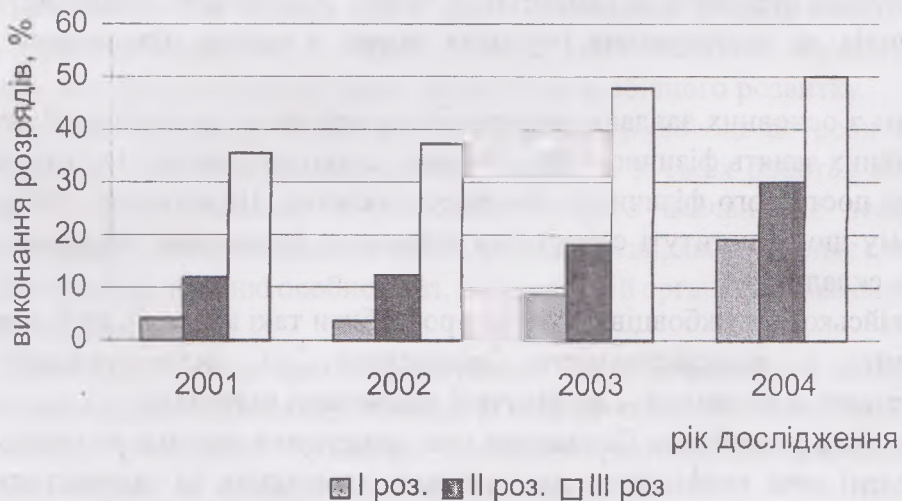


Рис. 1. Динаміка виконання спортивних розрядів курсантами на масових змаганнях

Введення коефіцієнтів сприяло підвищенню індивідуальної майстерності курсантів. Майже на кожних змаганнях 2-3 курсанти (члени збірних команд) виконують нормативи майстрів спорту України, 8-10% – норматив КМС, до 40% – норматив I розряду.

За останні два роки були встановлені нові рекорди інституту з багатьох військово-прикладних вправах: біг на 100 м, біг на 1000 м та 3000 м, підтягування, подолання смуги перешкод, марш-кидок на 5 км, гирьовий спорт та інші.

Висновки

Введення коефіцієнтів до змагань Спартакіади значно підвищило кількість бойового складу, що додатково самостійно займаються фізичною підготовкою і спортом; сприяло зросту рівня розвитку основних фізичних якостей курсантів; сприяло підвищенню кількості курсантів-розрядників з військово-прикладних видів спорту та дозволило виконати наказ Міністра оборони України щодо спортивної підготовленості військовослужбовців.

SEARCHING FOR THE WAYS TO RAISE OFFICERS' AND CADETS' INTEREST OF THE MILITARY EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS TO MILITARY APPLIED KINDS OF SPORT

Sergey ROMANCHUK

Korolyv's Zhitomir military institute radioelectronics.

Abstract. The article shows the way of raising the motivation of cadets of the military educational establishments and commanders of subdivisions to physical training and sports, which is set to appeal the servicemen to mass competitions in military applied kinds of sport.

Key words: a motivation, a cadet, a coefficient, mass competitions, military applied kinds of

МАСОВІ ВИХОВНІ ЗАХОДИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Ірина ГУЗЕНКО

Львівський державний інститут фізичної культури

Актуальність. Процес підготовки висококваліфікованих фахівців є суттєвою проблемою сьогодення. Сучасний розвиток суспільства зумовлює необхідність впровадження новітніх технологій.

Індивідуальний підхід до формування особистості позааудиторними виховними заходами дозволяє розвивати професійні уміння, знання, навички майбутніх фахівців